Skolinspektionen

Beslut

Datum 2026-11-20
Dnr SI 2026:6346
Sida **1 (7)**

Huvudman

Örnsköldsviks kommun
kommunen@ornskoldsvik.se

Ärendet

Tillsyn av förskoleklass och grundskola, Moskolan i Örnsköldsviks kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örnsköldsviks kommun att senast den **12 mars 2027** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande utformning och utvärdering av åtgärdsprogram. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Örnsköldsviks kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Örnsköldsviks kommun ska vidta följande åtgärder

Utformning och utvärdering av åtgärdsprogram

1. Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår vilka särskilda stödåtgärder som beslutats. Åtgärderna ska vara konkreta och utvärderingsbara. Det innebär att det ska framgå hur åtgärden ska ges, omfattningen av åtgärden samt vem som ansvarar för att genomföra åtgärden. Inkom med de två senaste åtgärdsprogrammen som beslutats. (3 kap. 9 § skollagen)
2. Se till att efter en utvärdering av ett åtgärdsprogram fatta beslut om nytt åtgärdsprogram eller beslut om att avsluta åtgärdsprogrammet. Beslutet ska fattas av rektorn eller den rektorn delegerat till. Inkom med de åtgärdsprogram som har utvärderats under perioden 20 november 2026 – 5 mars 2027, tillhörande skriftliga utvärderingar samt nya åtgärdsprogram eller beslut om att avsluta åtgärdsprogram. (3 kap. 9 § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser skolans arbete för att förebygga och upprätthålla studiero.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2026:6346) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2026 inlett en tillsyn av Moskolan i Örnsköldsviks kommun. Vid Moskolan bedrivs verksamhet i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6. Skolan hade vid besökstillfället 55 elever.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Moskolan följer gällande bestämmelser om särskilt stöd samt skolans arbete för att förebygga och upprätthålla studiero.

Tillsynen har genomförts genom lektionsobservationer, intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och den biträdande rektorn den 15–16 oktober 2026 samt en digital intervju med rektorn den 22 oktober 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd

Lärare, elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn uppger i intervjuer att lärare anmäler till elevhälsoteamet om de befarar att en elev riskerar att inte uppnå betygskriterierna eller kriterier för bedömning, trots att eleven getts extra anpassningar. Elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn beskriver att lärarnas anmälan i första hand sker skriftligt men att det också kan ske muntligt.

Lärare, elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn uppger att en utredning om särskilt stöd startar efter anmälan. Elevhälsan, den biträdande och rektorn beskriver att det är skolans speciallärare som är ansvarig för att genomföra utredningen om särskilt stöd men att övriga kompetenser i elevhälsan kan delta, beroende på vilket behov som behöver utredas. Den biträdande rektorn och rektorn uppger att även lärare, eleven och elevens vårdnadshavare deltar i utredningen.

Lärare uppger att det efter utredningen fattas beslut om åtgärdsprogram. Elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn uppger att speciallärarен utformar åtgärdsprogrammet men att det är rektorn som beslutar om åtgärdsprogrammet alternativt beslutar att inte upprätta åtgärdsprogram. Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om beslutet om åtgärdsprogrammet.

Åtgärdsprogrammens utformning och utvärdering av åtgärdsprogram

Skolinspektionen har tagit del av skolans samtliga fem åtgärdsprogram. Av dessa framgår rubriker som anger elevens behov av särskilt stöd och åtgärder samt uppgifter om när åtgärdsprogrammet ska utvärderas och vem som ansvarar för utvärderingen.

I de åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del står exempelvis att elever ska ges särskilt stöd i form av ”kontinuerligt vuxenstöd”, ”intensiv lästräning”, ”individuellt vuxenstöd” och ”regelbunden lästräning”. I flera åtgärdsprogram framgår inte vem som ansvarar för att ge stödet eller i vilken omfattning. Elevhälsan och den biträdande rektorn beskriver att det är resurspersonal som utgör det kontinuerliga vuxenstödet och att det är klassläraren i samarbete med speciallärarен som ansvarar för att ge intensiv lästräning. I ett annat åtgärdsprogram står att rektorn är ansvarig för åtgärden ”särskild undervisningsgrupp”. Den biträdande rektorn och rektorn förklarar att det inte är rektorn som ger stöd i den särskilda

undervisningsgruppen utan att det innebär att rektorn ansvarar för att tillsätta resurser för detta.

Den biträdande rektorn och rektorn uppger att det är speciallärarен som håller i utvärderingarna av åtgärdsprogrammen tillsammans med klasslärare och vårdnadshavare. Efter utvärderingen fattar rektorn ett nytt beslut om åtgärdsprogram om det särskilda stödet ska fortsätta och åtgärderna behöver förändras. Rektorn uppger att i de fall där stödet ska fortsätta oförändrat fattar rektorn inte något nytt beslut om åtgärdsprogram utan det befintliga åtgärdsprogrammet fortsätter att gälla. Om det särskilda stödet ska upphöra så fattar rektorn ett beslut att avsluta åtgärdsprogrammet.

Rättslig reglering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas (3 kap. 9 § skollagen).

Beslut om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 9 § skollagen får överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd (28 kap. 16 § skollagen).

För en elev i behov av särskilt stöd är åtgärdsprogrammet ett nödvändigt pedagogiskt instrument för planering och samarbete mellan lärare, annan personal t.ex. i elevhälsan, eleven och i förekommande fall vårdnadshavare samt för uppföljning och utvärdering av stödåtgärderna. (…) Åtgärderna ska relatera till målen i läroplanerna och uppställda kunskapskrav och vara möjliga att följa upp och utvärdera. Det bör också framgå vem som är

ansvarig för att stödinsatserna genomförs, följs upp och utvärderas (prop. 2009/10:165, s. 290)

Av åtgärdsprogrammet ska det vidare framgå hur behovet av särskilt stöd ska tillgodoses. Detta innebär att de konkreta åtgärder som ska vidtas med anledning av det identifierade behovet av särskilt stöd ska anges i åtgärdsprogrammet. Om en elev har behov av regelbundna specialpedagogiska insatser i ett visst ämne kan det t.ex. anges att eleven ska undervisas av en speciallärare i det ämnet, hur många timmar per vecka det ska ske samt om denna undervisning ska ske utöver ordinarie undervisning i det aktuella ämnet eller i stället för den ordinarie undervisningen (prop. 2013/14:160 s. 38)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer inledningsvis att Moskolan uppfyller författningarnas krav vad gäller att anmäla och starta en utredning om särskilt stöd. Elevhälsan deltar i utredningen och rektorn fattar därefter ett beslut om åtgärdsprogram alternativ beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Skolinspektionen bedömer dock att det är en brist att det inte alltid framgår i åtgärdsprogrammen hur och i vilken omfattning eleven ska ges särskilt stöd. Exempelvis framgår åtgärder såsom ”kontinuerligt vuxenstöd”, ”intensiv lästräning”, ”individuellt vuxenstöd” och ”regelbunden lästräning”. Det framgår dock inte i samtliga åtgärdsprogram hur ofta, när eller vem som ska ge stödåtgärderna.

Åtgärdsprogrammet utgör en skriftlig bekräftelse på vilka stödåtgärder som ska sättas in. För att åtgärdsprogrammet ska kunna fungera som ett redskap för lärare, rektor och annan skolpersonal i arbetet med att stödja eleven behöver det tydligt framgå vilka stödåtgärder som beslutats och åtgärderna behöver vara konkreta och utvärderingsbara.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är en brist att rektorn inte fattar ett nytt beslut om åtgärdsprogram efter utvärdering av tidigare åtgärdsprogram i de fall eleven fortsatt ska ges särskilt stöd. Efter utvärdering av åtgärdsprogram ska rektorn, eller den rektorn delegerat till, alltid fatta beslut om nytt åtgärdsprogram om eleven fortsatt är i behov av särskilt stöd eller beslut om att avsluta åtgärdsprogrammet, om stödbehovet upphört.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Örnsköldsviks kommuns verksamhet vid Moskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller utformning och utvärdering av åtgärdsprogram. Det finns därför skäl att förelägga Örnsköldsviks kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Skolans arbete med att förebygga och upprätthålla studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever, lärare, elevhälsan, biträdande rektorn och rektorn uppger i intervjuer att det finns problem med studieron i vissa klasser, framför allt i årskurs 6. Det yttrar sig genom att elever pratar eller gör ljud samt rör sig in och ut från klassrummet. Vid Skolinspektionens observation i årkurs 6 framkom att flera elever rörde sig runt i klassrummet, vid flera tillfällen gick in och ut från klassrummet, pratade och prasslade med papper.

Samtliga intervjugrupper uppger vidare att skolan följer upp studieron, bland annat via enkäter som genomförs varje termin. Lärare, elevhälsan, biträdande rektorn och rektorn beskriver att resultaten från enkäterna liksom sammanställningar efter skolsköterskans hälsosamtal i årskurs 4 analyseras. Av resultaten har skolan identifierat bristande studiero i två klasser, däribland årskurs 6. Elevhälsan, den biträdande rektorn och rektorn uppger också att elevhälsan har gjort observationer i klasserna.

Elever, lärare, elevhälsan, biträdande rektorn och rektorn ger exempel på åtgärder som skolan vidtagit för att förbättra studieron. Bland annat har Moskolans skolregler diskuterats i samtliga klasser. Lärare, biträdande rektorn och rektorn beskriver att skolan under våren 2026 satte in extra personal så att de alltid var tre vuxna i nuvarande årskurs 6. Den åtgärden har efter uppföljning omprövats, då den inte gav önskat resultat, och i stället arbetar man nu med att dela klassen vid fler tillfällen.

Elever, elevhälsan och den biträdande rektorn uppger att en konsekvenstrappa används om elever stör studieron. Elever och lärare beskriver att eleverna också får positiv förstärkning när studieron varit bra genom ett belöningssystem.

Rättslig reglering

Alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Det ska på skolenheten bedrivas både ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero och ett arbete för att upprätthålla tryggheten och studieron. Huvudmannen

ska säkerställa att arbetet bedrivs och rektorn ska ansvara för arbetet (5 kap. 3 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar inledningsvis att det finns utmaningar med studieron på skolan i vissa klasser. Skolan följer dock upp, analyserar och vidtar åtgärder utifrån verksamhetens behov för att förbättra studieron. Åtgärderna har följts upp och förändrats. Skolinspektionen bedömer därför att det på skolan bedrivs ett arbete för att förebygga och upprätthålla studiero, och att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Jessika Andersson

Beslutsfattare
Signerat av: Jessika Andersson

X Anders Holmgren

Föredragande
Signerat av: Anders Holmgren

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Caroline Rönnegard medverkat.